

УДК 330.341.1:338.43.01/02

І. М. Червяков,
доцент, ПВНЗ «Херсонський економічно-правовий інститут»

ЕФЕКТИВНЕ РЕФОРМУВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

У статті нами сформульовані принципи ефективного реформування промисловості економіки регіону. Представлено структуру організаційно-економічного механізму регулювання галузевої структури промисловості регіону. Розглянуто критерії відбору проектів, як етап реалізації організаційно-економічного механізму.

В статье нами сформулированы принципы эффективного реформирования промышленности экономики региона. Представлена структура организационно-экономического механизма регулирования отраслевой структуры промышленности региона. Рассмотрены критерии отбора проектов, как этап реализации организационно-экономического механизма.

In this paper we formulated the principles of effective reform industrial economy of the region. The structure of organizational and economic mechanism of regulation of the sectoral structure of regional industry. The criteria for project selection, as the phase of the organizational and economic mechanism.

Ключові слова: збалансованість, пропорційність, державне регулювання, розвиток регіону, оптимізація, лізингова компанія, структура управління, концепція, сталий розвиток.

Ключевые слова: сбалансированность, пропорциональность, государственное регулирование, развитие региона, оптимизация, лизинговая компания, структура управления, концепция, устойчивое развитие.

Keywords: balance, proportion, government regulation, regional development, optimization, leasing company, management structure, concept, sustainable development.

Вступ. Структурне реформування - здійснювані державою заходи щодо зміни структури економіки через централізований розподіл матеріальних і фінансових коштів у пріоритетні галузі економіки. Структурна перебудова, а певною мірою структурне реформування і структурні перетворення припускають, з одного боку, активізацію внутрішніх джерел розвитку промисловості, а, з іншого боку, створення умов, що сприяють переведенню промисловості в режим економічної, фінансової, соціальної стійкості.

Метою статті є розробка теоретичних, методологічних та прикладних засад формування стратегії реструктуризації та реорганізації регіональних промислових комплексів та механізмів її реалізації шляхом створення регіональних зон інноваційного розвитку.

Аналіз останніх публікацій. Теоретичним і прикладним аспектам реструктуризації та реорганізації регіональних промислових комплексів присвячені розробки, представлені у наукових працях, таких науковців, як В. М. Заболотного, А. М. Власової, Б. А. Жаліло, С. М. Козаченка та інших. Ґрунтовний доробок щодо сформування та використання нової системи функціонування промисловості в умовах нестабільного середовища та економічного розвитку регіонального промислового комплексу в контексті забезпечення ефективності функціонування національної економіки здійснено вітчизняними науковцями: О. М. Алімовим, Б. М. Данилишиним, В. В. Микитенко, О. І. Тимченко, В. Ю. Худолей, А. І. Чухно, Л. Г. Чернюк, О. С. Шнипко та іншими.

Виклад основного матеріалу. Для того, щоб економіка функціонувала ефективно і вирішувала поставлені перед нею завдання, необхідно, щоб між окремими її елементами постійно підтримувалися певні співвідношення, тобто, щоб вона була в стані збалансованості. Збалансованість - є підтримка оптимальних пропорцій між усіма елементами системи, що дозволяє їй виконувати свої функції найкращим чином. Пропорційність, як економічна категорія, виражає розподіл, що виникає в процесі розподілу праці між ланками виробництва відповідно до суспільних потреб та ресурсів. Причому, про повну збалансованість можна говорити лише стосовно до конкретного моменту часу, після закінчення якого ця збалансованість порушується. [3]

В результаті узагальнення досліджень щодо причин структурних змін, виділено такі теоретичні підходи до вивчення структурних зрушень:

1. Структурні зміни обумовлені різною динамікою попиту на продукцію секторів і галузей, що обумовлено зміною душевих доходів населення і нерівномірним збільшенням попиту на окремі товари в міру зростання доходів.
2. Структурні зміни в економіці обумовлені переливом капіталу, що відбувається під впливом мінливих норм прибутку на вкладений капітал в різних галузях.
3. Структурні зміни обумовлені активною участю держави в економіці.

Критерій регіональної оптимальності являє собою міру оцінки соціально-економічної ефективності того чи іншого обраного варіанту розвитку економіки регіону за ступенем задоволення ним суспільних потреб.

В якості критерію ефективності суспільного виробництва в плановій економіці використовувалися наступні показники: національний дохід, рівень добробуту, оцінюваний за допомогою інтегрального фонду споживання, кінцевий продукт, чистий дохід у формі прибутку, собівартість продукції, фондівіддача, продуктивність суспільної праці.

На наш погляд, цей перелік слід розширити, враховуючи специфіку переходу до ринкової економіки, додавши наступні: задоволення ринкового попиту, підвищення конкурентоспроможності підприємств, зниження соціальної напруженості, розвиток імпортозамінних виробництв, досягнення самодостатнього та сталого розвитку регіону.

При цьому, державне регулювання розвитку регіону має бути спрямоване на формування таких напрямків структурних перетворень, які б, з одного боку, сприяли переходу до ефективної, конкурентоспроможної і високотехнологічної економіки та її входженню в ринкову економіку, а, з іншого, орієнтували її на забезпечення потреб населення та господарства власного регіону і знаходження їй певного місця в системі спільного економічного простору України. Однією з основних рис системи державного регулювання соціально-економічного розвитку регіону повинна стати підтримка галузевих орієнтирів (точок зростання на рівні регіону, що надають мультиплікативний вплив на економіку в цілому), які є факторами позитивної територіальної динаміки. [2]

Нами сформульовані принципи ефективного реформування промисловості економіки регіону:

- принцип здійснення перерозподілу ресурсів не по галузях, а відповідно до більш детальних ознак;
- принцип звернення до об'єктів споживчого сектору, орієнтованих на випуск недорогої масової продукції, що має стійкий попит;

- принцип поєднання довготривалих високотехнологічних проектів з ефективними проектами, які швидко окупаються;
- принцип формування системи взаємопов'язаних пріоритетів, що породжують агрегований попит у суміжних галузях.

Під оптимізацією структури промисловості ми розуміємо формування такої галузевої структури промисловості, при якій максимізується обсяг промислового виробництва, з урахуванням заздалегідь заданих обмежень. Оптимізація структури промислового виробництва є центральною ланкою формування стратегії розвитку регіону, тобто за допомогою виявлення галузевих пріоритетів обґрунтовуються можливі шляхи стабілізації регіональної ситуації. Основна мета розвитку сьогодні нами бачиться у вирішенні проблеми самодостатності регіону, тобто здатності самостійно виконувати ним повний набір функцій, визначений його статусом.

На даний момент в економічній літературі є багато публікацій, що стосуються дослідження структури та змісту організаційно-економічного механізму. З точки зору системного підходу в управлінні, механізм - це сукупність впливів керуючої підсистеми (в даному випадку регіональної адміністрації) на керовану (промисловість регіону). Так як організаційно-економічним механізмом називають сукупність методів, важелів, за допомогою яких здійснюється досягнення поставленої мети, то для кожного типу завдань необхідне визначення спеціального механізму. Ми вважаємо можливим, взявши за основу організаційно-економічний механізм формування нових робочих місць, запропонувати наступне визначення організаційно-економічного механізму регулювання структурних перетворень у промисловості регіону - це сукупність організаційних, ресурсних, правових, методичних та інших складових його елементів, форм їх взаємодії, а також послідовність його реалізації в умовах формування оптимальної структури промислового виробництва на території регіону. [1]

На рис. 1 представлена структура пропонованого організаційно економічного механізму регулювання галузевої структури промисловості регіону.

Рис. 1. Зміст організаційно-економічного механізму регулювання структурних перетворень у промисловості регіону

Реалізація запропонованого організаційно-економічного механізму (рис. 1) передбачає кілька етапів, що охоплюють всі основні функції управління (планування, організація і контроль) при здійсненні структурних змін в промисловості регіону. Одним з етапів є відбір інвестиційних проектів для фінансування, за допомогою запропонованої системи критеріїв (рис. 2).

Рис. 2. Критерії відбору проектів

В якості регуляторів функціонування організаційно-економічного механізму можуть виступити такі пропоновані нами до створення структури.

Для ефективного управління промисловістю регіону слід створити «Фонд розвитку регіону». Даний фонд може бути утворений як відкритий пайовий

інвестиційний фонд за рахунок фінансових коштів, що мобілізуються за рахунок поширення серед підприємців своїх акцій та акцій ключових об'єктів інфраструктури та сировинного сектору регіону, за рахунок проведення позик. Кошти даного фонду можуть використовуватися для фінансування проектів, що мають ключове значення для удосконалення економічної структури регіону та підвищення його ефективності, для здійснення гарантій повернення коштів для інвесторів, що вкладають гроші в такі проекти. Можливе використання кластерного підходу у фінансуванні проектів, шляхом: по-перше, фінансування проектів, ініційованих кластерами; по-друге, надання максимального можливого супроводу фінансування проектів, починаючи від надання необхідної інформації, оцінки проектів, закінчуючи можливістю надання консультативних послуг у ході реалізації проекту, оцінкою реалізації проектів, та їх впливу на формування ефективної структури регіонального промислового виробництва.

Так як на багатьох підприємствах відсутні власні довгострокові джерела фінансування модернізації виробництва, а комерційні банки не практикують довгострокове інвестиційне фінансування, виходом з положення може стати створення спеціальної лізингової компанії під патронажем адміністрації регіону. Метою створення такої компанії є формування певної структури виробництва продукції в регіоні (в тому числі експортного) через підтримку саме тих галузей і підприємств, які можуть надати найбільший вплив у цьому напрямку. Така компанія буде своєрідним аналогом пропонованого інвестиційного фонду. [4]

Основними функціями пропонованої лізингової компанії, крім фінансування придбання обладнання для підприємств регіону, будуть наступні:

- відбір і оцінка пропонованих інвестиційних проектів;
- створення банку інвестиційних проектів;
- дослідження ринку обладнання та відбір постачальників технологічного обладнання для галузей спеціалізації;
- фінансування проектів;
- контроль за виконанням;
- оцінка впливу реалізованих інвестиційних проектів на зміну структури виробництва та експорту в регіоні.

У рамках реформування структури управління господарством регіону можливе створення комітету (або агентства) регіонального розвитку, куди входитимуть не лише представники владних структур, науки, а й бізнесу, громадські діячі. Мета створення та діяльності такого комітету (агентства) - інтеграція ініціатив бізнесу, територіальних і професійних співтовариств. Такий комітет повинен давати населенню можливість участі у прийнятті рішень, які зачіпають його життя.

Дослідження дозволили нам сформулювати прогноз структурної динаміки промислового виробництва за двома варіантами.

Перший варіант, «інерційний», якщо структурні зміни будуть відбуватися так само, як і в період з 2000 по 2014 рр. (Тобто без активного державного регулювання). У цьому випадку, на наш погляд, суттєвих перетворень і наближення структури промисловості до ефективної не відбудеться.

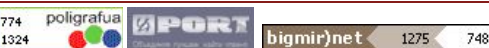
Другий варіант, «конструктивний», що враховує активне державне регулювання структури промислового виробництва. Структура промисловості оптимізована з точки зору підвищення ефективності регіональної економіки (необхідно вкладати кошти в ті галузі, які дають найбільшу додану вартість (це харчова промисловість, машинобудування, промисловість будматеріалів)), створення ефективних робочих місць (розвиток другого, третього секторів економіки), використання конкурентних переваг регіону (розвиток галузей спеціалізації).

Висновок. Основою структурних перетворень у промисловості регіону є розробка стратегії розвитку регіону на довгостроковий період, причому ця стратегія повинна будуватися, виходячи з концепції сталого розвитку. На основі стратегії розробляється промислова політика регіону, в якій визначаються основні напрями структурних перетворень в промисловому комплексі регіону. Здійсненню структурних перетворень повинна відповідати і організаційна структура управління промисловістю регіону. Для цього необхідне визначення структури організаційно-економічного механізму регулювання структурних перетворень промислового комплексу на регіональному рівні, в рамках якого розглядаються етапи здійснення реструктуризації промислового комплексу шляхом відбору інвестиційних проектів у пріоритетних галузях економіки, розробки схем фінансування цих проектів і спостереження за їх реалізацією та ефективністю здійснення даних інвестиційних проектів. [5]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

1. Горбулін В. Україні потрібна нова промислова політика, яка відповідає національним інтересам. – [Електронний ресурс] / В. Горбулін – Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/ukrayini_potribna_nova_promislova_politika_yaka_vidpovidala_b_natsionalnim_interesam-58938.html.
2. Закон України Про державний бюджет України на 2004 рік" від 27.11.2003 р. №1344-IV (із змінами за Законами вкл. від 12.05.2004 р. № 1708-IV) // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 17-18. С. 250-289.
3. Інвестиційний клімат: теорія і практика: Монографія / А.О.Чемерис, М.Д.Лесечко / За заг. ред. А.О.Чемериса. М.: ЛФ УАДУ, 2001. 160 с.
4. Кластер деревообробки та меблевого виробництва – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.domv.lviv.ua/>.
5. Логвиненко В. Визначення раціонального рівня виробництва вугільної продукції / В. Логвиненко, В. Гріньов // Економіка України – 2005. – № 9 (526). – С. 84–88.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2012 р.

ТОВ "ДКС Центр"